

Muhammed Alparslan ve Malazgirt Savaşı – 28.08.2020

28.08.2020

CUMA DİVANI

ahmet simşirgil

@ahmetsimsirgil - a.simsirgil@gmail.com

www.ahmetsimsirgil.com

Muhammed Alparslan ve Malazgirt Savaşı

949 yıl önce **Büyük Türk hükümdarı Sultan Muhammed Alparslan**, Malazgirt'te kırk bin kişilik kuvvetiyle bir dünya gücünün karşısına çıkmıştı. Savaşın kazanılması Türklere ebedi bir yurt açacaktı. Kaybı ise büyümekte olan yeni ve genç Türk Devletinin (Büyük Selçuklular) mahvı manasına gelecekti.

26 Ağustos 1071 Cuma günü bütün camilerde hutbede Sultan Alparslan ve ordusuna dualar edildi.

Peki, savaş nasıl cereyan etti ve nasıl kazanıldı?

26 Ağustos 1071 Cuma günü savaşın başlamasıyla birlikte Alparslan'ın emrindeki Selçuklu okçuları Bizanslıları şiddetli bir ok yağmuruna tuttu. Süvarilerin ok yağmuruna tutulduğunu gören Bizans ordusu onları savunmak için ilerlemeye başladı.

Tam bu sırada Selçuklu askerlerine doğru rüzgâr esmeye başlamış, atların ayaklarından kalkan toz bulutunu üzerlerine doğru savurmaya başlamıştı. Toz bulutu bilhassa hücum hâlindeki Selçuklu birliklerini o derece rahatsız etmişti ki, az daha gözleri kör olacak, hezimete uğrayacaklardı. Endişeye kapılan Sultan Alparslan, çatışmaların sürdüğü esnada atından inerek secdeye kapandı, yüzünü

toprağa sürerek şöyle yalvardı:

“Ya Rabbi! Sana tevekkül ettim ve bu cihad sebebiyle sana yaklaştım. Senin azametinin önünde yüzümü topraklara sürdüm, ciğerimin kanıyla boyadım. Gözlerimden yaş, kan boşanıyor. Eğer bu dilimle söylediğim sözlerim kalbimdeki düşüncelerime uygun değilse, beni ve benim yanımdaki yardımcılarımı ve kölelerimi helak et. Eğer kalbimdeki sözlerimi bu dilimle söylediğim sözlerime uygun bulursan, düşmanlara karşı yaptığım bu cihadda benden yardımını esirgeme, her müşkülü bana kolay yap?”

Rüzgârın dinmesi ve Bizans ordusunun yerinden ileri doğru hareketi üzerine Alparslan da planını uygulamaya koyuldu. Şimdi Türk ordusu vuruşurken sistemli bir şekilde geri çekilmeye başlamıştı. Bu hâl Bizans birliklerine büyük cesaret verdi. Tedbirsiz bir şekilde ilerlemeyi sürdürdüler.

Türk birlikleri çekilir gibi yapıyor, açılıyor dönüp vuruyor, tekrar dağılıyordu. Bu hareketleri o kadar seri yapıyorlardı ki düşman bazen bozulduğunu sandığı birliklerin nasıl toparlanıp tekrar hücum ettiğini bir türlü anlayamıyordu...

Uzun süren bu çatışmaların sonunda Alparslan'ın pusu taktiğine ilk olarak Bizans'ın sağ kolu düştü. Kapadokyalı komutan Alyattes birliklerinin yandan ve arkadan sarılmakta olduğunu dehşet içerisinde gördü. Ayrıca emrindeki Türk kıtalarının karşı tarafa geçmeleri karşısında büyük şaşkınlık yaşadı. O artık birliklerini idare etmeyi bırakmış canının derdine düşmüştü. Savaş meydanından sağ çıkmayı başarabilmek için çırpınmaya başlamıştı. Bu hâl Bizans sağ kolunun çökmesine yol açtı.

İmparator, piyadesinin başında, sonuca ulaşacak savaşı yapabilmek için Türk piyadesinin üzerine ilerlerken, Alyattes komutasındaki sağ kanadının dağılmakta olduğunu gördü.

Tehlikeyi sezen imparator, bu durumda güçlerini sol kanatla birleştirmek arzusuna kapıldı. Niyeti, askerini arkaya kaydırıp açıkta çarpışmak yerine, ordugâhının toprak istihkâmları gerisine sığınmaktı. Ancak bu düşüncesini gerçekleştirme imkânı ortadan kalkmış bulunuyordu. Zira sağ kanadın dağılmasıyla birlikte Türkler merkez kuvvetlerini sarmaya başlamış bulunuyorlardı.

Sultan Muhammed Alparslan, zaman zaman bizzat çarpışmalara katılıyordu. Sultanın bu cesaret ve atılganlığından endişe eden ünlü komutan Aytegin önünde yer öperek;

“Sultanın Müslümanlara merhametli olması gerekir. Eşi olmayan kıymetli varlığını (canını) savaşa sokmamalı. Zat-ı şerifini ölüm tehlikesine atmamalı! Rahat bir lahza ve istirahati savaş zahmetine tercih etmelidir” diyerek yalvardı.

Ancak almış olduğu cevap Sultan Alparslan'ın kahramanlık, cihangirlik ve şecaat noktasında tarih sayfalarındaki yerini hak ettiğini gösterir mahiyette idi:

“Rahat ve istirahat bu zalim kavme karşı zaferden sonra olacaktır. Müslümanların huzur ve refah içinde olmaları için, çekilmesi gereken bu güçlük ve zahmeti bir huzur ve rahatlık sayarız” dedi.

Bizans'ın başına sanki gökten afet indi

Öte yandan İmparatorun ordugâhına ve hazinelerine doğru geri çekilme emrini vermesi Bizans ordusundaki kargaşayı iyice artırmıştı. Sol kol ile birleşme çabaları tamamen ortadan kalkmıştı. İmparator ihtiyatta bıraktığı Prens Andronikos Dukas'ın müdahalesini ise boş yere gözleyecekti. Zira Bizans kaynaklarına göre İmparatora kin besleyen bu prens savaşın kaybedilmekte olduğunu anlamasıyla birlikte Romanos'un öldüğünü ilan edip kaçış yolunu tutmuş bulunuyordu.

Bizans ordusunun sol kanat kumandanı Nikephoros, Diogenes'in bulunduğu merkez kuvvete destek sağlamak için ilerledi ise de Selçuklu kuvvetleri tarafından engellendi. Onun birlikleri de çember içine alınmaya başlamıştı. Savaşın tam anlamıyla son merhalesine girilmiş bulunuyordu.

Artık bütün üstünlük Türklerin elindeydi. Selçuk-nâme'nin şu canlı tasviri savaşın neticesini açık bir biçimde ortaya koyuyordu:

“...Bizanslıların başına kıyamet kopup, sanki gökten üzerlerine afet indi. Her biri kılıç ateşine yanıp, kana boyandı. Ecel terzisi kılıçtan makas ile nicelere ölüm hil'atini biçti, niceler ölüm kadehini içip, bizim dünyadan ayaklarını kesip her nesneden vazgeçti. Dünya hayhûy, savaş, kavga ve çığlık sesi ile doldu. Atlıların ayakları altından tozlar havaya kalkıp, o şekilde toz toprak oldu ki, gündüzleri geceye döndü...”

Bizanslı askerler arasındaki disiplin bütünüyle bozulmuş, Bizanslılar bozgun hâlinde kaçmaya başlamışlardı. Bu arada geri çekilme imkânı kalmayan Romanos at üstünde, kılıcı ile çarpışmaya girişmiş, elinden yaralanmış, bir okla vurulan atı yere yıgılınca, kargaşalığın ortasında yaya kalmıştı. Bizans ordusunun

toparlanması artık hayal olmuştu. Attaleiates son hâli şöyle naklediyordu:

“Sonunda Türkler bizi her noktadan kuşattılar; o zaman her birimiz var olan bütün gücümüzle ve elimizden geldiğince hızlı kaçarak, kendimizi kurtarmaya çabaladık. Düşmanlar bizi topuğumuzun dibinden izleyerek takip ettiler, içimizden kimini öldürdüler, kimini tutsak ettiler ve kimini atlarıyla ezdiler. Felaketimiz, anlatılacak gibi değildi; her ağıta ve figana baskındı...”

Hiçbir yerden yardım alamayan imparator esir düşünceye kadar savaşa devam etti. Psellos'un ifadesiyle; **“İmparator farkında değildi ama sultanın zaferlerinin çoğu onun liderlik vasıflarından kaynaklanıyordu. İmparator askerî bilgi açısından onun kadar başarılı olamadığından kuvvetlerini dağıtmış ve bozgunu hazırlamıştı...”**

Bozgun umumileşmişti. Canını kurtarmak isteyen kurtuluşu kaçmakta buluyordu. Türk birlikleri Bizans ordusunu âdeta bir kısıkaç içinde sıkıştırarak imhaya başlamışlardı. Cuma günü öğleden sonra başlayan savaş akşama kadar devam etmiş ve Selçukluların kesin zaferi ile neticelenmişti. Tam anlamıyla bir imha muharebesi vuku bulmuştu.

Ele geçirilen ganimetler muazzamdı. Meydanda, İmparatorun ve generallerin otağında bulunan hazineler sonsuzdu. Altın ve mücevher dışında toplanan kıymetli eşya ve gümüşler gazilere dağıtıldı. Malazgirt ve Ahlat bölgesi halkı ile gaziler servetlere boğuldu. Fakirler zengin oldu. Bizans birliklerine ait sayısız silah, at, malzeme ve eşyanın bolluğu sebebiyle üç zırh bir dinara, on iki miğfer iki dirheme kadar düşmüştü.

Bizans askerlerinin büyük bölümü öldürülmüş başta Bizans İmparatoru olmak üzere birçok kumandan esir edilmişti. Askerlerden esir edilenler müstesna pek azı oraya buraya kaçarak canlarını kurtarabilmişti...

Sultan Alparslan dünyanın en büyük imparatorluk ordusunu mahvederken ilk defa bir Bizans imparatorunu da esir almanın şerefine nail oluyordu.

Artık on yıl içerisinde Türklere, İznik'te **Anadolu Selçuklu Devleti**'ni kuracak yol açılmış bulunuyordu...

TEFEKKÜR

Aşk olmayınca başda nasıl cûş eder gönül

Deryâ temevvüç eylemez olmayıcak hevâ

İbn Kemâl

(Aşk olmayınca başta, nasıl coşar gönül,

Deniz dalgaları mı rüzgâr olmayınca?)

Prof. Dr. Ahmet Şimşirgil

28.08.2020

Türkiye Gazetesi

<https://www.turkiyegazetesi.com.tr/yazarlar/prof-dr-ahmet-simsirgil/615052.aspx>